

PRAHA/NOVÝ VOJÍŘOV Počátkem 70. let minulého století si pořídil chatu nedaleko rakouských hranic. Nový Vojířov, vzdálený pár stovek metrů od železné opony, navštěvoval Pavel Machálek každý víkend. V rozhovoru pro Lidovky.cz odpůrce tehdejšího režimu líčí, jak ho členové pohraniční stráže nechávali rybařit v zakázané, ostře střežené zóně a přibližuje život na vesnici plné „fízlů“.

Hraniční pásmo, území pro běžné československé obyvatele v dobách reálného socialismu nepřístupné. Vstup do něj byl povolen pouze starousedlíkům nebo majitelům rekreačních chalup. A to navíc jen k výstražným cedulím se zákazem.

V jedné z obcí nedaleko státních hranic si před zhruba padesáti lety pořídil roubenku i Pavel Machálek. A tak má bohaté zkušenosti s tím, jak to tehdy v přísně hlídané části republiky vypadalo.

Železná opona

Na české západní hranici se začala vytvářet již od roku 1948, ovšem skutečně neprostupnou se stala až v letech 1952 a 1953. V ČSSR bylo vytvořeno hraniční pásmo, do něžž byl povolen vstup pouze na speciální propustku. Hraniční pásmo mělo šířku 4 až 10 kilometrů.

Ploty byly tři – první, který byl asi dva metry vysoký, tvořila změť ostnatých drátů. Další plot, výšky 2,5 metru, byl od roku 1953 nabit vysokým napětím 3 000 až 6 000 voltů. To platilo až do roku 1965, kdy komunistické Československo v rámci „Chruščovova tání“ ustoupilo mezinárodnímu tlaku. Poslední plot sloužil jako zábrana zvěři. Pod ploty se nacházelo zorané pásmo o šířce cca 20 metrů, kde bylo možno snadno najít případné stopy.

System plotů nestál přímo na hranici, ale v dostatečné vzdálenosti od ní (cca 2 kilometry), aby i v případě jeho překonání stihli pohraničníci „narušitele“ chytit dříve, než se dostal až na hranici.

V roce 1970 přibyla ještě signální linie, která reagovala na dotyk a mohla tak varovat pohraničníky výrazně dříve.

Za komunistické éry v letech 1948–1989 zemřelo na hranici 450 civilistů. Pohraničníků při výkonu služby zemřelo celkem 654, z toho šlo ale v drtivé většině o nehody, sebevraždy nebo zastřelení kolegou. Při přestřelkách s uprchlíky zemřelo 10 z nich.

„Bylo skličující, jak téměř všichni lidé na vesnici na sebe donášeli nebo byli nějakým způsobem zaháčkováni v noční hlídací službě,“ říká Machálek v rozhovoru pro Lidovky.cz o vesnici se zhruba dvěma stovkami obyvatel poblíž Jindřichova Hradce.

Téměř 90 procent mužské osádky obce byli dobrovolní pomocníci při ochraně hranice. Snad v každém baráku byl alespoň jeden z nich napojený na pohraniční stráž. Stáli u silnice, nebo chodili ve dvojicích. Uvedu příklad. Stáli jsme u polorozbořeného stavení, bavili se ve skupině s místními rodáky. Naši skupinku v dálce míjel nějaký civil. Jeden místní se najednou omluvil, že si musí pro něco skočit domů. Za deset minut se vrátil, pokračovali jsme v rozhovoru. Hodinu nato přijel z posádky důstojník, potřásl mu rukou a poděkoval za ohlášení. Neznámý civil byl ve skutečnosti provokatér, který testoval bdělost obyvatel obce v režimu všedního dne. Takto se odehrával život v příhraničních vsích.

Zdroj: https://www.lidovky.cz/svedectvi-muze-ktery-bydlel-u-zelezne-opony-fmt-/zpravy-domov.aspx?c=A180105_174734_In_domov_rsa&ref=strossle

